Hukuk Bölümü 2009/176 E. , 2009/303 K.

- İMAR PLANI VE BUNA DAYALI IMAR UYGULAMASI SONUCUNDA UĞRANILAN ZARARIN TAZMININE YÖNELIK BULUNAN DAVANIN, İDARİ YARGI YERİNDE ÇÖZÜMLENMESI
  - İMAR KANUNU (3194) Madde 18

"İçtihat Metni"

Davacı : M.D.

Vekili : Av. F.G.

Davalılar : 1- Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı

Vekili : Av. M.S.

2- Altındağ Belediye Başkanlığı

Vekili : Av. S.O.

O L A Y : Davacı vekili dava dilekçesinde, Ankara İli, Altındağ İlçesi, 2. Bölge Atıf Bey Mahallesi mevkiinde 4682 ada, 13 parselde bulunan toplam124 m2 büyüklüğündeki taşınmazın davacı M.D. ile Altındağ Belediyesi adına tapuda kayıtlı olduğunu, davacının taşınmazın106,46 m2'lik kısmının maliki bulunduğunu, taşınmaza, idare tarafından tapuya şerh verilmek suretiyle yola giden miktar olarak kayden el atıldığını, ancak, bu el atmanın sadece kayden mevcut olan bir el atma olmayıp, taşınmaza aynı zamanda üzerinden asfalt yol geçirilmek suretiyle fiilen de el atıldığını, davacı tarafından davalı idarelerden Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na yapılmış bulunan başvuruya idarece, 5.6.2002 tarih ve 06.BBB.09.03.1.2.2002/5876 sayılı yazı ile verilen cevaptan da anlaşılacağı üzere söz konusu taşınmaza kamulaştırma yapılmadan el atılmış olduğunun sabit olduğunu, davalı idareler tarafından kamulaştırma bedelinden kaçınmak için dava konusu parsele kamulaştırma yapılmaksızın el atıldığını ve davacının parselden yararlanma hakkının ortadan kaldırılmış bulunduğunu ileri sürerek fazlaya ilişkin tüm talep ve dava hakları saklı kalmak kaydıyla 10.000,00YTL tazminatın, dava tarihinden itibaren işleyecek kanuni faizi ile birlikte davalı idarelerden alınarak davacıya verilmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır

Davalı Altındağ Belediye Başkanlığı vekili, savunma dilekçesinde, dava konusu taşınmazın İmar İdare Heyetinin 28.7.1967 tarih ve 556 sayılı kararı ile onaylanan 56650 no'lu imar düzenlemesine tabi tutulduğunu, söz konusu imar düzenlemesi neticesinde dava konusu taşınmazdan 1954 tarihinde yürürlüğe giren 6785 sayılı İmar Kanunu'nun 42. maddesi (3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18. maddesi düzenlemesine karşılık gelmektedir) olan "arsa ve arazi düzenlemesi" uyarınca %25 oranında "terk" adı altında kamu hizmetine pay ayrıldığını, bu terkin 3194 sayılı Kanun'un 18. maddesi kapsamında DOP kesintisine karşılık geldiğini, bu kapsamda idari bir karar ve işlemden kaynaklanan yasal kesintinin tamamen imar mevzuatından kaynaklı olup, kamulaştırmasız el atma olarak değerlendirilmesinin mümkün olmadığını, kaldı ki imar düzenlemesi neticesinde DOP olarak kesilen pay üzerinde kamulaştırmasız el atma olduğu nedeniyle doğan zararın tazmini talebinin idare mahkemelerinde açılacak tam yargı davası ile talep edilmesi gerektiğini, dava konusu DOP kesintisi işleminin bu anlamda idari bir işlemden kaynaklandığını, zira, 4682 ada, 13 parselin müvekkil Belediyenin dahi kurulu olmadığı, sadece Ankara Belediyesinin olduğu 28.7.1967 tarihinde ve 6785 tarihli İmar Kanunu'nun yürürlükte olduğu bir tarihte yapılan imar düzenlemesi neticesinde mülga 6785 sayılı İmar Kanunu'nun 42. maddesi uyarınca "terk" adı altında yapılan kamu hizmetlerinde kullanılmak üzere ayrılan yasal kesinti olduğunu, bu kesintiler hakkında bedel talep edilmesinin mümkün bulunmadığını, iş bu dava yasal DOP kesintisinden kaynaklandığından, dava konusu kesintinin bir idari işlem olan imar düzenlemesinden doğduğunu, bu nedenle, davanın idari yargıda açılması gerektiğini ileri sürerek görev itirazında bulunmuştur.

ANKARA 5. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ; 25.11.2008 gün ve E:2008/366 sayı ile, davalı Altındağ Belediye Başkanlığı'nın yargı yolu itirazının reddine karar vermiştir.

Davalı Altındağ Belediye Başkanlığı vekilinin olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması yolundaki dilekçesi üzerine dava dosyası örneği Danıştay Başsavcılığı'na gönderilmiştir.

DANIŞTAY BAŞSAVCISI; Davacının Ankara İli, Altındağ İlçesi, Atıf Bey Mahallesi, 4682 ada, 13 parseldeki412 m2 lik taşınmazına kamulaştırmasız el atıldığından bahisle fazlaya ilişkin alacak ve dava hakları saklı kalmak kaydıyla şimdilik 10.000,00YTL nin yasal faiziyle birlikte davalı idarelerden tahsili istemiyle Ankara 5. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2008/366 Esas sayısında kayıtlı dosyada açılan davada davalılardan Altındağ Belediyesi Başkanlığı'nca davanın görüm ve çözümünün idari yargının görevine girdiği ileri sürülerek görev itirazında bulunulduğu ve itirazın reddi üzerine olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasının istenildiği, mülga 9.7.1956 tarihli, 6785 sayılı İmar Kanunu'nun 42. maddesi uyarınca arazi ve arsa düzenlenmesi kapsamında yapılan imar uygulamaları işlemlerinin, kamu gücüne dayalı olarak re'sen tesis edilen tek yanlı idari işlemlerden olduğu, dosyanın incelenmesinden, davacılara ait, Ankara İli, Altındağ İlçesi, Atıf Bey Mahallesi, 4682 ada, 13 no'lu412 m2 parselin, yukarıda sözü edilen 6785 sayılı Kanun'a istinaden Ankara İmar İdare Heyeti'nin 28.7.1967 tarih ve 556 sayılı kararı ile onaylanan 56650/1 no'lu parselasyon planı ile288 m2 sinin 8586 ada, 8 nolu parselle şuyulandırıldığı,124 m2 sinin de yol ve yeşil alana terk edildiği, bakılan davanın da, taşınmazın üzerinden asfalt yol geçirilmek suretiyle kamulaştırmasız el atıldığından bahisle şimdilik 10.000,00YTL'nin tahsili istemiyle açıldığının anlaşıldığı, uyuşmazlık, 4682 ada, 13 sayılı412 m2 alanlı parselin 56650/1 no'lu parselasyon planında yol ve yeşil alan için terk edilen (Düzenleme Ortaklık Payı olarak alınan)124 m2'lik kısmının bedelinin ödenmesi gerektiği iddiasına dayalı kamulaştırmasız el atma hukuki temeline oturtulmak istenmiş ise de; davanın konusu, idarece 6785 sayılı Kanun'a istinaden kamu gücü kullanılarak tek yanlı irade ile yapılan parselasyon işlemleri sonucunda terk olarak alınan kısmın bedelinin tazminine ilişkin bulunduğundan, uyuşmazlığın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin 1/b bendinde yer alan "idari eylem ve işlemlerden dolayı hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları" kapsamına girdiğinde kuşku bulunmadığı, bu durumda, idari bir işlem olan parselasyon işlemleri sırasında yol ve yeşil alan gibi umumi hizmetlere ayrılan kısma isabet eden124 m2 lik taşınmazın terk olarak alınması nedeniyle uğranıldığı iddia edilen zararın tazminine ilişkin bulunan davanın, imar mevzuatı hükümleri çerçevesinde idari yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği, bu nedenlerle, 2247 sayılı Yasa'nın 10. maddesi uyarınca olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına ve dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine karar vermiştir.

Başkanlıkça, 2247 sayılı Yasa'nın 13. maddesine göre Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın da yazılı düşüncesi istenilmiştir.

YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCISI; Davacı M.D. vekili tarafından davalı Altındağ Belediye Başkanlığı aleyhine Ankara 5. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde açılan 2008/366 Esas sayılı tazminat davasında Danıştay Başsavcılığı tarafından 2247 sayılı Kanun'un 10. maddesi gereğince olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması nedeniyle gönderilen 2009/176 Esas sayılı dosyanın incelendiği, Ankara İli, Altındağ İlçesi, Atıf Bey Mahallesinde bulunan 4682 ada, 13 parselin 6785 sayılı Yasa gereğince Ankara İmar İdare Heyeti'nin 28.7.1967 tarih ve 556 sayılı kararı ile onaylanan 5665011 nolu parselasyon planı ile288 m2 sinin 8586 ada 8 nolu parselle şuyulandırıldığı,124 m2 sinin de yol ve yeşil alana terk edilmesi ve sonuçta taşınmaz üzerinden asfalt yol geçirilmek suretiyle kamulaştırmasız el atılması nedeniyle 10.000,00YTL'nin tazmini istemiyle Ankara 5. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde açılan davada davalı idare tarafından görev itirazında bulunulması üzerine olumlu görev uyuşmazlığının çıkarıldığının anlaşıldığı, davalı idarenin, terk adı altında yapılan uygulamanın kamu hizmetlerinde kullanılmak üzere ayrılan yasal kesinti olduğunu ve bu kesintiler hakkında bedel talep edilmesinin mevzuat uyarınca mümkün olmadığını, dava konusu terk işlemi imar mevzuatındaki düzenlemeden kaynaklanan idari bir işlem olduğundan, tam yargı davaları kapsamında davanın çözümünde idari yargının görevli olduğunu ileri sürdüğü, davanın, davacının sahibi olduğu412 m2 lik parselin parselasyon planı sonucunda124 m2 lik kısmının yol ve yeşil alan için terk olarak alınması nedeniyle uğranılan zararın ödenmesi istemiyle açıldığı, uyuşmazlık konusu davada davalı idarenin 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu kapsamında bir işleminin bulunmaması karşısında, davanın anılan Kanunun 14. maddesinde işaret edilen bedel artırma davası niteliğinde olduğunun kabulüne olanak bulunmadığı, dava dilekçesi incelendiğinde de, davacının davasını idarenin uygulamasından doğan zararının giderilmesi istemiyle açtığının görüldüğü, Anayasa'nın 125/son madde ve fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü bulunduğunun kurala bağlandığı; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b maddesi gereğince idari eylem ve işlemlerden dolayı zarara uğrayanlar tarafından açılan tam yargı davalarının idari dava türleri arasında sayıldığı, bu nedenlerle; davalı idare tarafından 6785 sayılı Yasa'ya istinaden yapılan terk işlemi uygulaması sonucunda uğranılan zararın tazminine yönelik bulunan davada, davacıya bir bedel ödenip ödenmeyeceği hususunun imar mevzuatı hükümlerine göre incelenerek belirlenmesi gerekeceğinden, idarenin kamu gücüne dayalı, re'sen ve tek yanlı irade açıklaması şeklinde tesis edilen işlemi nedeniyle davanın 2577 sayılı Kanun'un 2/1-b maddesinde yer alan idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan zarar görenler tarafından açılan tam yargı davaları kapsamında idari yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği, bu nedenle, Danıştay Başsavcılığı'nın 2247 sayılı Yasa'nın 10. maddesi gereğince yapmış olduğu başvurunun kabulü ile Ankara 5. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2008/366 Esas sayılı görevlilik kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerektiği yolunda yazılı düşünce vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mustafa KICALIOĞLU, Mahmut BİLGEN, Habibe ÜNAL, Turan KARAKAYA, Serdar AKSOY ve Muhittin KARATOPRAK'ın katılımlarıyla yapılan 7.12.2009 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Başvuru yazısı ve dava dosyası örneği üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre; davalı Altındağ Belediye Başkanlığı vekilinin anılan Yasanın 10/2 maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Danıştay Başsavcısı'nca, 10. maddede öngörülen biçimde olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Nurdane TOPUZ'un, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Dr. İlknur ALTUNTAŞ ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ :

Dava, arsasına yolda bırakılarak kamulaştırmasız olarak el atıldığı ileri sürülerek fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla 10.000,00YTL'nin yasal faiziyle birlikte davalılardan tahsili istemiyle açılmıştır.

Davalı Altındağ Belediye Başkanlığı vekili, savunma dilekçesinde, dava konusu taşınmazın İmar İdare Heyetinin 28.7.1967 tarih ve 556 sayılı kararı ile onaylanan 56650 no'lu imar düzenlemesine tabi tutulduğunu, söz konusu imar düzenlemesi neticesinde dava konusu taşınmazdan 1954 tarihinde yürürlüğe giren 6785 sayılı İmar Kanunu'nun 42. maddesi (3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18. maddesi düzenlemesine karşılık gelmektedir) olan "arsa ve arazi düzenlemesi" uyarınca %25 oranında "terk" adı altında kamu hizmetine pay ayrıldığını, bu terkin 3194 sayılı Kanun'un 18. maddesi kapsamında DOP kesintisine karşılık geldiğini, bu kapsamda idari bir karar ve işlemden kaynaklanan yasal kesintinin tamamen imar mevzuatından kaynaklandığını ileri sürmüştür.

Dosyada bulunan Ankara Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı Emlak İstimlak Daire Başkanlığı Kamulaştırma Şube Müdürlüğü'nce davacıya gönderilen 5.6.2002 gün ve 5876 sayılı yazıda,412 m2alanlı 4682 ada 13 nolu parselin 56650/1 nolu imar planı sonucunda,288 m2sinin imarın 8586 ada 8 nolu parsele şuyulandığı,124 m2sinin de yola terk edilmek suretiyle uhdesinde bırakıldığı, ancak, sözkonusu alanla ilgili olarak herhangi bir kamulaştırma işlemi bulunmadığı belirtilmiştir.

Bu durumda, ortada idarenin 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu kapsamında bir işleminin bulunmadığı, davanın anılan Yasanın 14. maddesinde işaret edilen bedel arttırma davası niteliğinde olmadığı sonucuna varılmıştır.

Belirtilen duruma göre, imar planı ve buna dayalı imar uygulaması sonucunda uğranılan zararın tazminine yönelik bulunan davanın, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b maddesinde yer alan "İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları" kapsamında idari yargı yerince çözümlenmesi gerekmektedir.

Açıklanan nedenle, Danıştay Başsavcısı'nın başvurusunun kabulü ile Altındağ Belediye Başkanlığı vekilinin görev itirazının reddine ilişkin Asliye Hukuk Mahkemesi kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Danıştay Başsavcısı'nın BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Altındağ Belediye Başkanlığı vekilinin GÖREV İTİRAZININ REDDİNE İLİŞKİN Ankara 5. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 25.11.2008 gün ve E:2008/366 sayılı KARARININ KALDIRILMASINA, 7.12.2009 gününde Üyeler Mustafa KICALIOĞLU ile Mahmut BİLGEN'in KARŞI OYLARI ve OYÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

KARŞI OY

Şuyulandırma sonucu yola terk olarak gösterilen ancak bedeli ödenmeyen taşınmazın bedelinin tahsili istemi ile Ankara 5. Asliye Hukuk Mahkemesine açılan davada idarece görev itirazında bulunulmuş, mahkemece görev itirazının reddine karar verilmiş idare vekilince olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması için başvuruda bulunulmuş 2247 sayılı Yasanın 10. maddesi uyarınca olumlu görev uyuşmazlığı çıkartılmıştır.

Dava; imar uygulaması sırasında yapılan şuyulandırma sonucu yol olarak el atılan (yolda kalan) taşınmazın bedelinin

tahsili istemine ilişkindir.

Olayımızdaki Hukuki İhtilaf Kamulaştırmasız el atma niteliğindedir.

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulunun 16.05.1956 gün 1-6 sayılı kararı ile kamulaştırmasız el atma davalarında; Kamulaştırma Kanunun taşınmazın değerinin biçilmesi için tespit ettiği değer biçme yönteminin, uygulanacağı belirtilmiştir.

3194 sayılı İmar Kanunun 17/son maddesi imar uygulaması sırasında şuyulandırılan yerlerin, kamulaştırmadan artan ve işe yaramaz hale gelen bölümlerin bedellerinin takdirlerinin ve bu bedellere itiraz şekillerinin 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunun hükümlerine göre yapılacağı ilkesini getirmiştir.

Yargıtay 5. Hukuk Dairesinin yerleşik içtihatları da bu yöndedir.(07.10.2004 gün 2004/7223-9608, 15.09.2004 gün 2004/4985-8351, 15.11.2005 gün 2005/9173-12155, 01.05.2006 gün 2006/2677-5324, 18.09.2007 gün 2007/8484-9847)

Açıklanan nedenlerle Adli Yargının görevli olduğu kabul edilerek ilgili Asliye Hukuk Mahkemesince Kamulaştırma Kanunu Hükümlerine göre inceleme ve işlem yapılarak çekişmenin çözümlendirilmesi gerektiği düşüncesi ile çoğunluk görüşüne katılmamaktayız.7.12.2009